

Tekst źródłowy nr 19

Tezy Marcina Lutra z 1517 r.

36. Każdy chrześcijanin, jeśli ma tylko prawdziwy żal i skruchę za swoje grzechy, otrzymuje zupełne przebaczenie grzechów i win, co należy mu się bez listów odpustowych [...]

45. Należy pouczyć chrześcijan, że ten co widzi ubogiego i mimo to kupuje odpust, ten nie odpust papieża nabywa, ale gniew boży ściąga na siebie.

46. Należy pouczyć chrześcijan, iż oni gdy nie są zbyt bogaci, powinni zatrzymać to, co potrzebne dla ich domu, a nie wyrzucać na próżno na odpusty [...]

82. Dlaczego jednak papież nie uwalnia wszystkich dusz z czyśćca z przyczyn największej miłości i najwyższej potrzeby dusz, co byłoby rzeczą najsprawiedliwszą, gdy tymczasem nieskończona liczbę dusz uwolnił (on) dla podłej monety, złożonej na budowę bazyliki – a więc rzeczy małej wagi [...]

86. Dlaczego również papież nie buduje bazyliki św. Piotra raczej za własne niż za pieniądze biednych chrześcijan, wszakże jego majątek jest znaczniejszy od dóbr jakiegokolwiek Krassusa.

1. *Jak chrześcijanin, według Lutra, może zapewnić sobie zbawienie?*

2. *Jakie zarzuty pod adresem papieża formułuje autor tez?*

Ad. 1. Chrześcijanin, według Lutra, może sobie zapewnić zbawienie poprzez:

a) np. tekstu:

- żal i skruchę za grzechy,
- pomoc dla ubogich (jałmużna),
- unikanie gniewu bożego (m. in. poprzez nie kupowanie odpustów);

b) np. wiedzy pozaźródłowej:

- wiarę,
- pokutę,
- łaskę,
- szczerą wiarę i żal za grzechy.

Ad. 2. Zarzuty owe to:

- handel odpustami,
- brak bezinteresowności,
- interesowność, głównie w zakresie gromadzenia pieniędzy na budowę Bazyliki św. Piotra w Rzymie,
- niesłychane bogactwo (porównanie do starożytnego bogacza Krassusa).

Jan Kalwin. Instytucja religii chrześcijańskiej, 1536 r. Jak należy korzystać z dóbr doczesnych

W tej samej lekcji Pismo św. poucza nas równie dobrze o tym, jakie jest prawo użytkowania dóbr ziemskich, której to rzeczy nie należy zaniedbywać, gdy chodzi o dobre przeżycie naszego żywota. Ponieważ, jeśli mamy żyć, winniśmy także korzystać ze środków do życia niezbędnych. I tak samo nie możemy korzystać z rzeczy, które wydają się bardziej służyć przyjemności niż konieczności. Należy więc zachować pewien umiar w tym, w czystym i zdrowym sumieniu, tak dla naszych potrzeb, jak i dla naszych rozkoszy. Umiar ten został nam nakazany przez Boga, kiedy on poucza, iż życie jest dla sług jakby pielgrzymką, którą odbywają

oni do Królestwa Niebieskiego. Jeśli musimy tylko przejść przez ziemię, to nie ulega wątpliwości, że powinniśmy tak użytkować te oto dobra, aby przyspieszały one, a nie hamowały nasz marsz. Dlatego też św. Paweł nie bez przyczyny napomina, abyśmy korzystali z tego świata tak, jak gdybyśmy w ogóle z niego nie korzystali i że należy zakupywać dobra i posiadłości z takim sercem, z jakim się sprzedaje.

1. *Wskaż elementy etyki kalwińskiej.*

2. *Jak chrześcijanin, według Kalwina, powinien korzystać z dóbr doczesnych?*

Ad. 1. Etyka kalwińska jest oparta na Piśmie świętym, jego wskazówkami należy kierować się w życiu doczesnym. Jej elementy to:

- posiadanie czystego sumienia,
- także można z tekstu wywnioskować o potrzebie zdrowego rozsądku,
- bezpośrednio Kalwin pisze o potrzebie umiarkowania w korzystaniu z dóbr doczesnych,
- w ostatnim zdaniu mowa jest o uczciwości w poczynaniach ekonomicznych (kupno i sprzedaż dóbr).

Ad. 2. W tekście źródłowym mówi się o możliwości korzystania z dóbr ziemskich, lecz podkreślona została konieczność umiarkowania („pewien umiar”). Należy korzystać raczej z rzeczy niezbędnych do życia, bardziej z tych które służą konieczności a nie przyjemności. Korzystać tak, jak naucza św. Paweł, jakbyśmy w ogóle z tych dóbr nie korzystali.